Ministerie van Defensie
Postbus 90004
3509 AA UTRECHT

Uw brief van		**Ons kenmerk**	1668925
Uw kenmerk		**Bijlage**	
Datum	9 februari 2024	**Behandeld door**	M. Nagelhout
Onderwerp	Zienswijze op NRD en Participatieplan ihkv Nationaal Programma Ruimte voor Defensie	**Team**	Planvorming

Geachte heer/mevrouw,

U bent gestart met het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. Hierin staan activiteiten waarvoor u ruimte nodig heeft. Voor het Programma wilt u een plan-milieueffectrapportage (plan-m.e.r.) procedure doorlopen om de effecten en locatiealternatieven van de ruimtevragers in beeld te brengen en te beoordelen. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is de inhoudelijke start van de plan-m.e.r. procedure. In het kader van dat proces heeft u een NRD en een Participatieplan opgesteld. De NRD en het Participatieplan liggen tot en met 12 februari 2024 voor een ieder ter inzage met de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Een aantal activiteiten die in het NRD zijn genoemd hebben effecten op het grondgebied van de gemeente Nijkerk. Daarom dienen wij deze zienswijze in op de NRD en het Participatieplan.

Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Activiteit: Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden
Voor de activiteit ‘Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden’ (kazerne) zijn 3 alternatieven genoemd. De alternatieven 1 en 2 betreffen het versterken en concentreren op bestaande Defensielocaties in Ermelo en/of Stroe. Alternatief 3 betreft het versterken en concentreren op één nieuwe Defensielocatie – oftewel een nieuwe kazerne – in Zeewolde of Biddinghuizen (variant 1-4) of op een locatie gelegen in landbouwtransitiegebied in het midden van het land (variant 5). Al de alternatieven bevinden zich in meer of mindere mate nabij de gemeente Nijkerk. Als gemeente Nijkerk hebben we ook te maken met landbouwtransitie, dus alternatief 3 variant 5 ‘locatie gelegen in landbouwtransitiegebied’ kan ook landen op het grondgebied van onze gemeente.

Alternatieven 1, 2 en 3 (variant 1-4)
Alternatieven 1, 2 en 3 (variant 1-4) zullen effect hebben op de gemeente Nijkerk, waarbij een nieuwe kazerne op de locatie ‘Zeewolde – Spiekweg’ of ‘Zeewolde – Gooiseweg’ het meest effect heeft.
De exacte effecten voor Nijkerk zijn afhankelijk van welke activiteiten er plaatsvinden, hoe het terrein worden ingericht en waar de toegang tot het terrein komt te liggen.

Bij de komst van een dusdanig grote kazerne zal in Nijkerk en de regio de druk op het mobiliteitssysteem, de woningmarkt en de arbeidsmarkt en andere waarden nog meer toenemen in een situatie die al gespannen is:

- De mobiliteit van personeel, goederen en voertuigen zal dan voor een groot deel via Nijkerk gaan (Nijkerkerbrug, A28, N301, N798 en het OV). De bestaande verkeersknelpunten zullen verergeren.
- Ook is de kans groot dat personeel op het ‘oude’ land nabij snel- en spoorwegen wil wonen en dan is Nijkerk aantrekkelijk voor hen. De druk op de woningmarkt zal nog meer toenemen.
- Er is een grote kans op pendel, met mogelijke gevolgen voor de (dis)balans wonen-werken.
- De locaties liggen nabij Natura 2000-gebieden en waardevolle landschappen. Ook in onze gemeente liggen Natura 2000-gebieden, waaronder het gebied Arkemheen. Dat is een polder met hoge waarden, zoals vanuit ecologie, landschap en cultuurhistorie. De effecten van een mogelijke kazerne op dit gebied zullen goed in beeld gebracht moeten worden. De waarden van de gebieden zullen beschermd moeten blijven.
- Effecten op waarden en ambities op het gebied van economie, duurzaamheid, ecologie, recreatie en landschap.

Het uitgangspunt van de gemeente Nijkerk is dat de ontwikkeling van een nieuwe of uitbreiding van een bestaande kazerne geen belemmering mag betekenen op onze waarden en ambities. Daarmee bedoelen wij dat aan de voorkant duidelijk moet worden welke oplossingen er zijn voor de gemeente Nijkerk wanneer knelpunten ontstaan, bijvoorbeeld op het gebied van de leefomgeving van inwoners en stikstofruimte. Ook moet er voldoende ruimte blijven om ons als gemeente Nijkerk te kunnen ontwikkelen, onder andere op het gebied van duurzaamheid. De mogelijke komst van een kazerne moet bijvoorbeeld niet leiden tot bezwaren tegen de komst van windturbines.

In de NRD is aangegeven dat voor locaties met nieuwe militaire activiteiten met een grote ruimtelijke impact in beeld wordt gebracht hoe de toename van militaire activiteiten gebiedsgericht kan worden gecombineerd met andere opgaven. Wij gaan er van uit dat een kazerne hier ook onder valt. Indien gekozen wordt voor locaties nabij de gemeente Nijkerk is mobiliteit een belangrijke randvoorwaarde; de situatie bij Knooppunt Hoevelaken moet op orde zijn voordat met de realisatie van een kazerne begonnen kan worden. Daarnaast zijn er randvoorwaarden op het gebied van wonen, voorzieningen en economie, wij denken dan aan de aanpak van de Nijkerkerbrug, de ontwikkeling van stationsgebied Nijkerk en nieuwe (H)OV-verbindingen. Wanneer een economische spinoff ontstaat, richten wij ons op bedrijvigheid die past bij het economisch profiel van onze gemeente.

Het is ons nog niet geheel duidelijk welke activiteiten er exact komen. Voor het MER is het van belang om dit te weten om het juiste onderzoek te kunnen doen. Graag ontvangen wij een nadere beschrijving van de exacte activiteiten.

In het NRD is in tabel 5.1 aangegeven welke thema's in het MER worden onderzocht. Wij missen hier de volgende thema's:

- Impact op bestaande verkeersknelpunten (weg en OV).
- Impact op de Verstedelijkingsafspraken die de regio's hebben met het Rijk (in ons geval Regio Amersfoort/MRU en Regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley).
- Impact op de regionale afspraken, zoals de Woondeals en Regionale Energiestrategie (RES).
- Impact op de lokale woningmarkt.
- Impact op balans wonen-werken in onze gemeente.
- Impact op voorzieningen in een gebied.

Wij hebben de volgende aanvullingen op de beschreven thema's:

- Ruimtegebruik: toevoegen toekomstige woongebieden en toekomstige werkgebieden.
- Defensiespecifiek: toevoegen de effecten van zones van specifieke activiteiten van de Defensie op de omgeving, bijvoorbeeld zones vanwege elektromagnetische straling, zones in verband met opslag munitie/explosieven, et cetera.
- Defensiespecifiek: toevoegen de veiligheid van de te onderzoeken locaties als die locatie wordt aangevallen in een conflict, bijvoorbeeld op het gebied van waterveiligheid en ontsluiting/mobiliteit.

Verzocht wordt om bovenstaande onderwerpen ook mee te nemen in de MER.

In de NRD is in paragraaf 5.2 de wijze van beoordeling beschreven. Daarbij wordt onder meer verwezen naar figuur 5.3. Echter, in de NRD is dit figuur niet opgenomen. Graag horen wij van u welke beoordelingskaders hier worden bedoeld.

Alternatief 3 variant 5 'locatie gelegen in landbouwtransitiegebied'
In alternatief 3 variant 5 wordt gekeken naar locaties in landbouwtransitiegebieden in het midden van het land om mogelijke kansen vanuit dit spoor te koppelen aan de behoefte voor een nieuwe kazerne.

Als gemeente wijzen wij een nieuwe kazerne in het landbouwtransitiegebied op ons grondgebied af. Wij zien hiervoor geen mogelijkheden aangezien de ruimtelijke structuur hiervoor niet geschikt is en we rekening hebben te houden met de reeds bestaande ruimtevragers.

- Ruimtelijke structuur: De ruimtelijke structuur van de landbouwtransitiegebieden is niet bestand tegen de komst van een dusdanig grote kazerne. De gebieden betreffen waardevolle landschappen. In ons buitengebied is hebben wij open en meer besloten / kleinschalige landschappen. Ook zijn er waardevolle groene buffers tussen kernen. Tevens zijn de bebouwings- en wegenstructuren hier niet op ingericht. Op diverse locaties is reeds sprake van verkeerscongestie naar regionale en nationale wegen. Met de autonome ontwikkelingen zal dit nog meer toenemen. Daarnaast heeft de komst van een dusdanig grote kazerne een grote impact voor de gemeenschap ter plekke.
- Reeds bestaande ruimtevragers: Er is reeds veel druk op ons buitengebied. Wij hebben ruimte nodig voor de landbouwtransitie; agrarische bedrijven hebben bijvoorbeeld juist meer grond nodig als zij willen extensiveren. Wij achten het moeilijk uitlegbaar dat er wel ruimte is voor Defensie in een gebied waar van de agrarische sector veel verwacht wordt om de impact op natuur te verminderen. Dat kan de aanstaande programmatische aanpak substantieel verstoren. Ook hebben wij ruimte nodig om te voldoen aan onze verstedelijkingsopgaven,

waarbij sprake is van uitbreiding van ruimte voor wonen, werken, mobiliteit en leefomgeving. Bij de komst van een dusdanig grote kazerne zal de druk op de woningmarkt, de arbeidsmarkt, het mobiliteitssysteem en recreatief uitloopgebied nog meer toenemen in een situatie die al gespannen is. Daarnaast zijn er voor onze opgaven voor de energietransitie ook gronden nodig. Tevens zijn er ook andere functies die ruimte vragen in deze gebieden, zoals biodiversiteit, wateropgaven en ontwikkeling van landgoederen.

Bovendien is in ons buitengebied sprake van veel divers en versnipperd grondeigendom. Bij de andere genoemde locaties is er minder divers grondeigendom en die locaties zijn dus gunstiger. Voor de haalbaarheid en uitvoerbaarheid zal dit ook van belang zijn.

Extra alternatief

Op 12 januari 2024 heeft de provincie Gelderland een bijeenkomst georganiseerd waar ook Defensie bij aanwezig was. Daar is door de aanwezige gemeenten een extra alternatief aangedragen om naast de bestaande terreinen Ermelo en Stroe ook de andere bestaande terreinen in Gelderland in mee te nemen. Wij onderschrijven het toevoegen van dit alternatief in het NRD. In dat alternatief kan worden onderzocht of op al die terreinen samen genoeg ruimte (fysiek en milieu) is die nog onbenut is of dat die terreinen kunnen worden uitgebreid. Het principe is om eerst te onderzoeken of de bestaande terreinen kunnen worden ingebreid, vervolgens of die bestaande terreinen kunnen worden uitgebreid, en dat pas daarna wordt gekeken naar nieuwe locaties. In de omgeving van de bestaande terreinen is vaak al veel draagvlak. Dit zal samen met de betrokken gemeenten moeten worden bekeken. Er zijn ook diverse koppelkansen te maken. Een zorgvuldige start van het proces kan vervolgens snelheid in het proces betekenen.

<u>Activiteit: Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven</u>

Voor de activiteit ‘Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven’ zijn 2 grote zoekgebieden opgenomen in het midden en noorden van Nederland. Ook het grondgebied van de gemeente Nijkerk valt in één van deze zoekgebieden.

Om dezelfde redenen als genoemd onder ‘Alternatief 3 variant 5’ wijzen wij ook een terrein voor oefenen en trainen met explosieven op ons grondgebied af.

<u>Activiteit: Laagvlieggebieden helikopters</u>

Voor de activiteit ‘Laagvlieggebieden helikopters’ wordt ook ruimte gezocht. De alternatieven die onderzocht worden zijn alternatief 1 ‘Strenger juridisch-planologisch regime voor ruimtelijke ontwikkelingen in huidige laagvlieggebieden’ en alternatief 2 ‘Nieuwe laagvlieggebieden aanwijzen’. Een deel van het grondgebied aan de oostkant van de gemeente Nijkerk valt binnen het huidige laagvlieggebied. Wij worden graag nauw betrokken bij het nadere onderzoek daarnaar. In het laagvlieggebied zijn al regels waarmee rekening moet worden gehouden; een strenger juridisch-planologisch regime kan belemmeringen opleveren voor onze waarden en ambities. Er moet voldoende ruimte blijven om onze waarden te beschermen en ons te kunnen ontwikkelen.

Participatieplan

In het Participatieplan is aangegeven dat Defensie waarde hecht aan een brede participatie. In de zomer 2023 hebben we met Defensie een goed gesprek gehad over de voorkeurslocatie die op dat moment in beeld was (Zeewolde – Spiekweg). Deze gesprekken zetten we graag met u voort als de plannen nader worden uitgewerkt voor locaties in onze omgeving. Indien er een gebiedsvisie wordt

opgesteld voor die locaties gaan wij ervan uit dat u ons daarbij betrekt.

Overig
De provincie Gelderland en de daarbij behorende gemeenten willen een gezamenlijke zienswijze geven op het NRD. Ditzelfde wordt gedaan vanuit de Regio Foodvalley met de daarbij behorende gemeenten. Naar verwachting zullen wij beide zienswijzen ondersteunen. Die zienswijzen gelden dan aanvullend op de voorliggende zienswijze.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,

de secretaris, de burgemeester,

de heer drs. J.G. de Jager de heer mr. drs. G.D. Renkema